

KURSEVI ZA ADAPTAČIJU I INTEGRACIJU
Dobro došli u Češku Republiku

SLEDEĆA STANICA ČEŠKA REPUBLIKA

Informacije za strance koji žele
da borave u ČR

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

SLEDEĆA STANICA – ČEŠKA REPUBLIKA

Ova brošura je informativnog karaktera. Namenjena je strancima koji dolaze iz trećih zemalja i planiraju da u Češku dođu na duži period. Pravljena je paralelno uz kratki film „Sledeća stanica – Češka Republika“ i nadovezuje se na kurseve za adaptaciju i integraciju nakon dolaska u ČR.

Glavni cilj ovih informativnih materijala je pružanje pomoći u integraciji stranaca u Češkoj, pružanje pomoći u dobijanju znanja o pravima i obavezama koje stranci imaju, kao i pružanje pomoći u samostalnoj orijentaciji u okruženju Češke i regionu. Smisao brošure je i da pruži više informacija o mogućnostima legalnog boravka u ČR, kao i da upozori na negativne pojave. Pružanjem informacija želimo da što više podržimo samostalnost i nezavisnost novopridošlih stranaca, budući da se veći broj obaveza koje su u vezi s boravkom u ČR može obaviti samostalno. U slučaju potrebe, moguće je obratiti se nevladinim neprofitnim organizacijama (NVO) i centrima za integraciju u kojima možete dobiti besplatne usluge.

Informativna brošura i film „Sledeća stanica – Češka Republika“ rezultat je rada stručne grupe zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Odeljenja za azil i migracionu politiku, zastupnika centara za integraciju, nevladinih neprofitnih organizacija i udruženja Slovo 21.

© Slovo 21, z. s., 2024

Zadržavamo sva prava. Ova publikacija, kao i svaki njen deo, u elektronskom ili mehaničkom obliku, uključujući i fotokopije, ne sme da bude kopirana i širena bez pismene saglasnosti izdavača.

Peto, izmenjeno i dopunjeno izdanje

ISBN 978-80-88301-64-6

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ovaj projekat s fokusom na integraciju stranaca finansira
Ministarstvo unutrašnjih poslova Češke Republike.
Za realizaciju projekta zadužena je organizacija Slovo 21, z. s.

SADRŽAJ

Sledeća stanica Češka Republika	4
Razmišljam o odlasku u ČR	7
Dolazim u ČR.....	25
O čemu treba voditi računa? Kakvi su rizici?	37
Važni kontakti u ČR.....	42

SLEDEĆA STANICA ČEŠKA REPUBLIKA

Zalazak sunca iznad brane
Češke udoli u predgrađu Plzenja

KOME JE BROŠURA NAMENJENA?

Brošura JE namenjena državljanima zemalja van Evropske unije (EU) koji planiraju da dođu u ČR na duže od 90 dana, zbog čega je potrebno podneti zahtev za dugotrajnu vizu ili za dugoročni boravak.

KOME BROŠURA NIJE NAMENJENA?

Brošura NIJE namenjena državljanima EU i članovima njihove porodice, kao ni podnosiocima zahteva za šengensku kratkotrajnu vizu i za stalni boravak! NIJE namenjena ni licima iz Ukrajine koja imaju privremenu zaštitu.

ŠTA JE DUGOTRAJNA VIZA?

Dugotrajna viza (u daljem tekstu samo viza) je viza za boravak duži od 90 dana, uz maksimalno važenje od 1 godine. Za ovu vrstu vize zahtev se najčešće podnosi pre prvog dolaska u ČR koji će trajati duže od 90 dana. Ako budete želeli da u ČR ostanete duže, a nastavljate da se bavite istom delatnošću na osnovu koje ste došli i na osnovu koje vam je dodeljena dugotrajna viza (dakle, i dalje ćete imati istu svrhu boravka), svoj boravak možete produžiti podnošenjem zahteva za izdavanje dugoročnog boravka u ČR. **Dugotrajna viza je u obliku nalepnice koja će vam biti zalepljena u pasoš.**

ŠTA JE DOZVOLA ZA DUGOROČNI BORAVAK?

Dozvola za dugoročni boravak (u daljem tekstu samo dugoročni boravak) je boravišni status za koji se u odabranim slučajevima može podneti zahtev već pre prvog dolaska u ČR, ali uglavnom se nadovezuje na dugotrajnu vizu tokom boravka u ČR. Izdaje se na maksimalno 2 godine. **Dugoročni boravak je u obliku plastične biometrijske karte sa čipom.**

Zapamtite da između dugotrajne vize i dugoročnog boravka postoji razlika! Dobro je znati šta znače ovi pojmovi!

KO ODLUČUJE O ODOBRENJU VAŠEG ZAHTEVA?

O podnetom zahtevu za vizu odluku donosi diplomatsko-konzularno predstavništvo u kojem zahtev predajete. O zahtevu za dugotrajnu vizu i za dugoročni boravak odlučuje Ministarstvo unutrašnjih poslova ČR, kojem diplomatsko-konzularno predstavništvo prosleđuje vaš zahtev.

RAZMIŠLJAM O ODLASKU U ČR

Državni dvorac i zamak u Češkom Krumlovu

ŽELIM DA SE ŠKOLUJEM U ČR

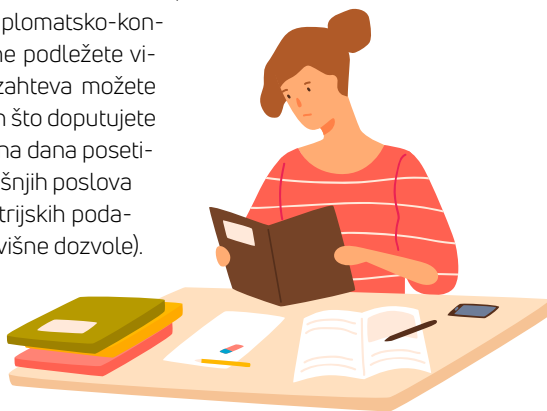
Ako u ČR želite da se školujete i već ste izabrali fakultet ili višu strukovnu školu koja vas najviše zanima, proverite sledeće informacije:

- Da li su te „studije“ u skladu sa Zakonom o boravku stranaca u ČR ili je reč o drugoj vrsti obrazovanja koja ne spada u ovu kategoriju? (*Proverite o kojoj vrsti studija je reč i svrhu boravka ili u odabranoj školi u ČR ili na [Informativnom portalu za strance](#)*)
- Koliko dugo ću studirati u ČR? (*Proverite u odabranoj školi u ČR*)

Ako planirate da se u ČR školujete duže od 90 dana, imate mogućnost da u diplomatsko-konzularnom predstavništvu podnesete zahtev za sledeće vrste viza ili za boravišne dozvole (u zavisnosti od vrste školovanja):

- **zahtev za dugoročni boravak u svrhu studiranja. Možete da ga podnesete** u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR ako na teritoriji ČR imate nameru da boravite privremeno *duže od 3 meseca* i ako je reč o školovanju prema Zakonu o boravku stranaca u ČR. Najčešće je reč o studiranju akreditovanog studijskog programa na univerzitetu (koji organizuje i realizuje univerzitet) ili pohađanje srednje škole ili više strukovne škole koje se realizuje u okviru razmene. U ovu kategoriju ne ulazi školovanje u srednjoj školi ili srednjoj umetničkoj školi koje se ne odvija u okviru razmene ili plaćene stručne prakse. Navedeno spada pod svrha ostalo (videti ispod). Detaljniju listu svega što se po zakonu smatra studiranjem, pronaći ćete na [frs.gov.cz](#).

Odgovor na svoj zahtev čekaćete oko 60 dana, a samu odluku saopštiće vam diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR. Ako ne podležete viznom režimu, nakon odobrenja zahteva možete da otputujete u ČR bez vize. Nakon što doputujete imate obavezu da u roku od 3 radna dana posetite kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova (radi registracije i pružanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja karte boravišne dozvole). Ako podležete viznom režimu, diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR izdaće vam „vizu za preuzimanje boravišne dozvole“ (šifra DV/R). U tom slučaju dovoljno je da

Ministarstvo unutrašnjih poslova posetite u roku od 30 radnih dana. I u jednom i u drugom slučaju ćete na istom mestu i podići svoju boravišnu kartu.

- **zahtev za dugotrajnu vizu u svrhu studiranja.** Možete da ga podnesete u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR ako na teritoriji ČR imate nameru da boravite privremeno *duže od 3 meseca* i ako je reč o školovanju prema Zakonu o boravku stranaca u ČR (videti iznad). U ovom slučaju, školovanje u srednjoj školi ili srednjoj umetničkoj školi ne mora da se odvija u okviru razmene, a stručna praksa može da bude plaćena. Dugotrajna viza pogodna pre svega za učenike i studente koji će na teritoriji ČR pohađati školu maksimalno jednu godinu i neće se raditi o školovanju u okviru razmene.

Odgovor na svoj zahtev čekaćete oko 60 dana, a samu odluku saopštiće vam diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR, koje će vam vizu zalepiti u pasoš. U roku od 3 radna dana po dolasku u ČR morate da se prijavite Policiji za strance.

Savet: U slučaju da se radi o školovanju prema Zakonu o boravku stranaca samo od vas zavisi da li ćete najpre podneti zahtev za dobijanje dugotrajne vize ili odmah za dobijanje dugoročnog boravka. Dugotrajna viza daje se na maksimalno 1 godinu, a ako želite da sa školovanjem u ČR nastavite, možete naknadno da podnesete zahtev za dugoročni boravak (videti iznad).

- **zahtev za dugotrajnu vizu u svrhu „ostalo“** (dakle, i ostalo obrazovanje). Možete da ga podnesete u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR ako na teritoriji ČR imate nameru da boravite privremeno *duže od 3 meseca* i ako je reč o obrazovnim aktivnostima koje prema Zakonu o boravku stranaca u ČR nisu studiranje i školovanje. Na primer može se raditi o pohađanju srednje škole, umetničke srednje škole, više strukovne škole koje se ne realizuje u okviru razmene, o nekim neakreditovanim kraćim obrazovnim programima za studente inostranih univerziteta i razmena, studiranje u školama koje su akreditovala studijski program u inostranstvu, o učešću na jezičkim i stručnim tečajevima i programima koji ne služe za pripremu za studiranje akreditovanog studijskog programa univerziteta, kao i na ostalim studijskim edukativnim i obrazovnim tečajevima.

Odgovor na svoj zahtev čekaćete od 90 do 120 dana, a u zavisnosti od okolnosti može se čekati i duže. Samu odluku saopštiće vam diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR koje će vam vizu zalepiti u pasoš. U roku od 3 radna dana po dolasku u ČR morate da se prijavite Policiji za strance.

Uz zahtev treba priložiti dokumentaciju (dokumentacija iz inostranstva predaje se uz oверeni prevod na češki jezik):

- putna isprava;
- potvrda o položenom prijemnom ispitu za školu (studiranje ili školovanje);
- fotografija (1 kom.);
- potvrda o obezbeđenom smeštaju u ČR;
- potvrda o dovoljnim finansijskim sredstvima kojima možete da raspolazete na teritoriji ČR;
- izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji ste državljanin, kao i zemalja u kojima ste u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR);
- nakon što se vaš zahtev odobri, diplomatsko-konzularnom predstavništvu dajete na uvid i potvrdu o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju u ČR.

Neophodno je da se o specifičnostima zahteva, školovanju, studiranju i imigraciji informišete i sami na zvaničnom **Informativnom portalu za strance Ministarstva unutrašnjih poslova Češke Republike**.

NE ZABORAVITE:

- U slučaju da dobijete dugotrajnu vizu, u roku od 3 radna dana po dolasku u ČR morate da se prijavite Policiji za strance, osim ako tu obavezu za vas već nije obavio pružalac smeštaja (npr. studentski dom ili dom za učenike).
- Ako u ČR dolazite da podignete dugoročni boravak, u roku od 3 radna dana morate da dođete u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova radi pružanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja karte boravišne dozvole.
- Ako u ČR dolazite da podignete dugoročni boravak i u pasošu vam je nalepnica s vizom DV/R, u roku od 30 radnih dana morate da dođete u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova radi pružanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja karte boravišne dozvole.
- Ako imate vizu ili boravišnu dozvolu u svrhu studiranja, **sve vreme morate da imate status studenta i morate zaista da studirate**, odnosno morate da ostvarujete svrhu boravka. **Za vreme školovanja možete i da budete preduzetnik. Međutim, status zaposlenog možete da imate samo ukoliko redovno pohađate srednju školu, srednju umetničku školu, višu strukovnu školu ili ako ste redovni studenti akreditovanog**

studijskog programa na univerzitetu. Ipak, i dalje morate ostvarivati glavnu svrhu boravka, odnosno morate da studirate.

- Ako odlučite da **promenite školu**, školovanje u novoj ustanovi logično mora da se naveduje na prethodno. Prvobitna škola prijavljuje Ministarstvu unutrašnjih poslova da je školovanje okončano, a vi prijavljujete novonastalu promenu i novu školu. Promene prijavljujete u kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova u roku od 3 dana.
- Potvrdu da ste student/učenik, škola mora da vam izda i za vreme letnjeg raspusta, odnosno sve dok školovanje ne dovršite (položite ispite, državni ispit i slično). Tokom svog školovanja u ČR letnji raspust možete da koristite za putovanja u inostranstvo. Ukoliko u navedenom periodu rešavate produžetak svog boravka, odlazak morate na odgovarajući način da prijavite kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova i da regulišete mogućnost preuzimanja pismene prepiske.
- U slučaju da budete **izbačeni iz škole**, ona obaveštava Ministarstvo unutrašnjih poslova, pa vaša viza ili boravišna dozvola mogu da budu ukinuti.

Za predaju zahteva u diplomatsko-konzularnom predstavništvu plaćate taksu u lokalnoj valuti. Za predaju zahteva na teritoriji ČR u Ministarstvu unutrašnjih poslova plaćate taksu u češkim krunama. Iznos takse možete da proverite na **sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova**.

Savet: Niste sigurni na koji način je moguće studirati u ČR? Obratite se Study in Czechia, službenom izvoru informacija za izbor univerziteta i studijskog programa u Češkoj. Studentima iz inostranstva daje savete na samom početku njihovog puta na univerzitet. Na sajtu ćete pronaći informacije o sistemu univerzitetskog obrazovanja, mogućnostima studiranja i studentskom životu u Češkoj. Možete da im se javite i putem društvenih mreža ili im možete slati svoja pitanja.

ŽELIM DA RADIM U ČR

Ako u ČR želite da dođete radi posla, pre polaska morate da nađete zaposlenje.

Proverite sami kakva je trenutna ponuda radnih mesta u ČR na sajtu **Ministarstva za rad i socijalna pitanja**

1. Ulazak na tržište rada

Kako biste pronašli posao na tržištu rada u Češkoj, važno je da imate važeću boravišnu dozvolu i da znate da li imate pravo na slobodan pristup tržištu rada ili vam za zaposlenje treba još neka vrsta dozvole.

Slobodan pristup tržištu rada imaju npr.:

- državljani EU i njihovi članovi porodice;
- državljani Australije, Izraela, Japana, Južne Koreje, Kanade, Novog Zelanda, Singapura, SAD-a i Velike Britanije;
- stranci s odobrenim stalnim boravkom;
- korisnici međunarodne zaštite (azil ili dodatna zaštita);
- korisnici privremene zaštite;
- stranci koji imaju važeći dugoročni boravak u svrhu spajanja porodice sa strancem koji ima stalni ili dugoročni boravak, ili mu je odobren azil;
- stranci koji se sistematski pripremaju za svoju buduću profesiju (npr. redovni učenici akreditovanih srednjih škola, srednjih umetničkih škola, viših strukovnih škola i jezičkih škola koje imaju pravo da održavaju državne ispite iz jezika, kao i redovni studenti univerziteta i za vreme trajanja raspusta);
- stranci koji su završili srednje ili fakultetsko obrazovanje prema češkim propisima itd.

Iako vam nije potrebna nikakva radna dozvola, karta zaposlenog ili plava karta, uvek morate da imate boravišnu dozvolu ili vizu. Ako u ČR boravite privremeno bez vize, ne možete da radite.

Ako nemate slobodan pristup tržištu rada, potrebna vam je, osim potpisanog ugovora o radu ili ugovora o radnoj delatnosti, i radna dozvola ili karta zaposlenog ili plava karta.

2. Dugotrajna viza u svrhu sezonskog zaposlenja

Viza za boravak duži od 90 dana u svrhu sezonskog zaposlenja daje se na zahtev stranca koji namerava da u ČR boravi u svrhu obavljanja sezonskog posla. Obično se radi o zanimanjima iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, vinogradarstva, turizma i slično. Ova viza daje se s tačnim vremenom važenja i vremenom boravka na teritoriji ČR i najduže na 9 meseci.

Uz zahtev treba priložiti dokumentaciju (dokumentacija iz inostranstva predaje se uz overi-
reni prevod na češki jezik):

- putna isprava;
- radna dozvola dobijena od regionalne filijale Zavoda za zapošljavanje ČR ili praške filijale, eventualno možete da navedete delovodni broj zahteva za radnu dozvolu i informaciju koja filijala Zavoda za zapošljavanje ČR rešava vaš zahtev;
- fotografija (1 kom.);
- potvrda o obezbeđenom smeštaju u ČR;
- potvrda od poslodavca o dogovorenom iznosu zarade, plate ili isplate, ako poslodavac strancu pruža smeštaj ili posreduje u njegovom pronalaženju;
- izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji ste državljanin, kao i zemalja u kojima ste u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR).
- nakon što se vaš zahtev odobri, diplomatsko-konzularnom predstavništvu dajete na uvid i potvrdu o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju u ČR.

3. Dugoročni boravak – karta zaposlenog

Karta zaposlenog je specijalna vrsta dozvole za dugoročni boravak u svrhu zaposlenja. Obično je spoj dozvole za dugoročni boravak na najviše 2 godine i dozvole za rad za konkretnu radnu poziciju (dakle, 2 u 1).

Uslovi za izdavanje karte zaposlenog:

- poslodavac je oglosio slobodno radno mesto i za strance – vlasnike karte zaposlenog;
- stranac može da dokaže da je ispunio sve kriterijume za dato mesto, dakle, ima kvalifikacije;

- mesečna bruto zarada je barem u iznosu osnovice za minimalnu zaradu, a sedmično radno vreme navedeno u ugovoru o radu ili ugovoru o radnoj delatnosti je barem 15 sati itd.

Uz zahtev treba priložiti dokumentaciju (dokumentacija iz inostranstva predaje se uz overeni prevod na češki jezik):

- Putna isprava;
- Fotografija (1 kom.);
- Broj radnog mesta za vlasnike karte zaposlenog;
- Ugovor o radu ili ugovor o radnoj delatnosti ili predugovor ugovora o radu;
- Dokument o obrazovanju ili neku drugu vrstu dokumenta u slučaju da se traži drugačija vrsta sprema. Ministarstvo može da zahteva i službeno priznat dokument o obrazovanju koji su izdali češki organi (tzv. nostrifikaciju);
- Dokument da u ČR imate obezbeđen smeštaj;
- Izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji ste državljanin, kao i zemalja u kojima ste u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci. Izvod iz Kaznenog registra mora da ima i višu overu (tzv. punu legalizaciju) ili overu u obliku apostila, osim ako vas od ove obaveze ne oslobađa međunarodni ugovor (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR i na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova, ako zahtev predajete na teritoriji ČR);
- Potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva i na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova, ako zahtev predajete na teritoriji ČR).
- Nakon što se vaš zahtev odobri, diplomatsko-konzularnom predstavništvu dajete na uvid dokument o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju do trenutka stupanja na radno mesto, kada kao zaposleni postajete deo javnog zdravstvenog osiguranja.

Za podnošenje zahteva u diplomatsko-konzularnom predstavništvu plaćate taksu u lokalnoj valuti. Za podnošenje zahteva na teritoriji ČR i u Ministarstvu unutrašnjih poslova plaćate taksu u češkim krunama. Iznos takse možete proveriti na [sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova](#).

Na rezultat svoga zahteva za izdavanje karte zaposlenog čekaćete otprilike 60 do 90 dana. Ako je zahtev za kartu zaposlenog odobren i ne podležete viznom režimu, možete odmah

nakon saopštavanja rezultata da otputujete u ČR bez vize, te da u roku od 3 radna dana date biometrijske podatke Ministarstvu unutrašnjih poslova u svrhu izdavanja biometrijske legitimacije karte zaposlenog. Tokom privremenog boravka bez vize (dok vam ne bude izdata biometrijska legitimacija) ne smete da radite. Ako podležete viznom režimu, diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR izdaće vam „vizu za preuzimanje boravišne dozvole“ (DV/R). Po dolasku, u roku od 30 kalendarskih dana morate da odete u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova radi pružanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja biometrijske legitimacije – karte zaposlenog.

Ako kao vlasnik karte zaposlenog imate nameru da promenite radno mesto ili želite da se zaposlite na još jednom radnom mestu ili želite da promenite poslodavca, dužni ste da navedenu promenu prijavite Ministarstvu unutrašnjih poslova ČR (Odeljenju za azil i migracionu politiku). Promena mora da bude prijavljena minimalno 30 dana pre nego što do nje dođe. Na novom radnom mestu ili kod novog poslodavca ne možete da počnete da radite dok Ministarstvo ne potvrdi da je vaše obaveštenje primilo i da se s tim slaže. Prijavu promene zaposlenja ili poslodavca je moguće predati najranije 6 meseci nakon preuzimanja prve karte zaposlenog (izuzeci se navode u Zakonu o radu).

Ako ne menjate ni radno mesto, ni poslodavca, a želite da produžite kartu zaposlenog, morate da predate zahtev za produženje Ministarstvu unutrašnjih poslova ČR, i to najranije 120 dana pre njenog isticanja, a najkasnije na poslednji dan njenog važenja. U tom slučaju Zavod za zapošljavanje ČR u roku od 15 dana izdaje obavezujuću odluku o tome da li je moguće i dalje zapošljavati stranca s obzirom na situaciju na tržištu rada.

U slučaju da je svrha dugoročnog boravka stranca zaposlenje, a stranac u isto vreme:

a) ima slobodan pristup tržištu rada, ili

b) ima izdatu radnu dozvolu,

karta zaposlenog služi samo kao dozvola za dugoročni boravak.

U nekoliko slučajeva radnu dozvolu izdaje Zavod za zapošljavanje ČR.

Neophodno je da sami pročitate detaljnije informacije o razlici između karte zaposlenog kao dvostruke dozvole (za zaposlenje i boravak) i karte zaposlenog samo kao boravišne dozvole, uključujući i pojedinosti u vezi sa dokumentacijom koju uz predaju zahteva za kartu zaposlenog morate imati, što možete naći na **Informativnom portalu za strance**.

NE ZABORAVITE:

- Karta zaposlenog obično je dualna (2 u 1), odnosno ona je radna dozvola i boravišna dozvola u svrhu zaposlenja! U posebnim slučajevima Zavod za zapošljavanje ČR izdaje specijalnu radnu dozvolu. U slučaju da imate radnu dozvolu, ili imate slobodan pristup tržištu rada, karta zaposlenog služi samo kao dugoročni boravak u svrhu zaposlenja.
- Kada produžavate kartu zaposlenog, za to važi poseban rok: zahtev se predaje najranije 120 dana pre isticanja i najkasnije poslednjeg dana važenja karte.
- Stranci koji nemaju slobodan pristup tržištu rada, a žele da promene poslodavca ili radno mesto, moraju da obaveste Ministarstvo unutrašnjih poslova o svojoj nameri i to 30 radnih dana unapred. Moraju da sačekaju na pismeno saopštenje Ministarstva o tome da li su ispunjeni uslovi. Stranci koji imaju slobodan pristup tržištu rada moraju promenu poslodavca ili radnog mesta da prijave u roku od 3 radna dana od stupanja na novo radno mesto.
- Ako imate kartu zaposlenog i tokom njenog važenja izgubite posao ili se dogovorite na sporazumnom prekidu radnog odnosa, imate 60 dana od dana prestanka zaposlenja da predate zahtev za odobrenje promene poslodavca. U suprotnom, karta zaposlenog prestaje **da važi**. Za prijavu promene poslodavca potrebno je da priložite, između ostalog, i dokument o tome da li vaš radno-pravni odnos traje ili kada se završio.

- Trebalo bi da od poslodavca uvek tražite svoj originalni primerak ugovora o radu. Čuvajte svu potpisanu dokumentaciju sa poslodavcem na jednom mestu! Insistirajte na pismenom obliku zapisa sa svih pregovora o zaposlenju. Potpisujte samo one ugovore koje razumete. Sve vrste ugovora o radu i sporazuma uvek moraju da budu sklopljene u pismenom obliku. U pismenom obliku mora da bude i otkaz ili sporazumni otkaz o prekidu radnog odnosa.
- Ukoliko odradite sedmično radno vreme od 40 sati , prema zakonu i prema obračunu za 2024. godinu imate pravo bar na minimalnu zaradu od 18.900 čeških kruna (oko 830 američkih dolara, odnosno 753 evra) ili 112,50 čeških kruna po satu.
- Trebalo bi da proverite da li poslodavac za vas plaća zdravstveno i socijalno osiguranje. To je njegova obaveza! Karticu zdravstvenog osiguranja uvek morate imati uz sebe!
- Ako radite u ponižavajućim, ne higijenskim uslovima, kao i u uslovima opasnim po vaše zdravlje, obratite se za pomoć lokalnoj inspekciji rada (kontakte ćete pronaći na adresi www.suip.cz), **Centru za integraciju** ili **neprofitnim nevladinim organizacijama**. Možete i inspekciji rada da podnesete žalbu na poslodavca, ali samo ako imate potpisane dokumente i spremni ste da sve to posvedočite. Ovo možete obaviti i elektronski.
- Ako prekršite uslove propisane radnom dozvolom ili kartom zaposlenog, radite bez radne dozvole i bez karte zaposlenog, kršite zakone Češke Republike. Za ilegalan rad smatra se rad na radnom mestu koji nije u skladu sa radnom dozvolom ili kartom zaposlenog. Na ovaj način, i vama i vašem poslodavcu prete visoke kazne. Uz to, biće teško da ostvarite svoja prava i da dobijete zaradu od poslodavca. U navedenoj situaciji vrlo ste ranjivi i izlažete se velikom riziku.

4. Dugoročni boravak – plava karta

Plave karte su samo za one zaposlene koji imaju završeno fakultetsko obrazovanje ili više strukovno obrazovanje, u slučaju da su studije trajale barem 3 godine. Ugovor o radu mora da bude potpisan s poslodavcem pre dolaska na teritoriju ČR, odnosno pre predaje zahteva za izdavanje plave karte. Ugovor o radu mora da bude sklopljen na period od najmanje 1 godine, uz zakonsko sedmično radno vreme. Mora da sadrži iznos dogovorene bruto mesečne ili godišnje zarade koja odgovara iznosu barem 1,5 prosečne bruto godišnje zarade u ČR.

Za podnošenje zahteva u diplomatsko-konzularnom predstavništvu plaćate taksu u lokalnoj valuti. Za podnošenje zahteva na teritoriji ČR i u Ministarstvu unutrašnjih poslova plaćate taksu u češkim krunama. Iznos takse možete proveriti na sajtu **Ministarstva unutrašnjih poslova**.

Odluku o vašem zahtevu za plavu kartu čekaćete oko 90 dana, a u zavisnosti od okolnosti period čekanja može da bude i duži. Odluku će vam saopštiti diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR, u slučaju da ste zahtev predali na teritoriji ČR odluku vam saopštava Ministarstvo unutrašnjih poslova. Ako je vaš zahtev za plavu kartu odobren i ne podležete viznom režimu, odmah nakon saopštenja o dobijanju plave karte možete da otputujete u ČR. Ako podležete viznom režimu, diplomatsko-konzularno predstavništvo ČR će vam dati „vizu za preuzimanje boravišne dozvole“. Po dolasku, u roku od 30 radnih dana, morate da odete u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova (radi pružanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja karte boravišne dozvole). Na istom mestu ćete kasnije podići legitimaciju boravišne dozvole – plavu kartu. Ako u ČR dođete bez vize, u roku od 3 radna dana morate da dođete u Policiju za strance i da prijavite svoje boravište.

Uz zahtev treba priložiti dokumentaciju (dokumentacija iz inostranstva predaje se uz overeni prevod na češki jezik):

- putna isprava;
- dokument o obezbeđenom smeštaju na teritoriji ČR;
- fotografija (1 kom.);
- ugovor o radu;
- dokument o obrazovanju ili drugi dokument u slučaju da se traži potvrda spremne, Ministarstvo može da zatraži službeno priznat dokument o obrazovanju koji su izdali češki organi (tzv. nostrifikacija);
- dokument o ispunjenim uslovima za obavljanje regulisanog zanimanja, ako je reč o takvom zanimanju;
- izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji ste državljanin, kao i zemalja u kojima ste u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci. Izvod iz Kaznenog registra mora da ima i višu overu (tzv. punu legalizaciju), ili overu u obliku apostila, osim ako vas od ove obaveze ne oslobađa međunarodni ugovor (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR i na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova, ako zahtev predajete na teritoriji ČR);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog

predstavništva ili na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova, ako je zahtev predat na teritoriji ČR).

- nakon što se vaš zahtev odobri, diplomatsko-konzularnom predstavništvu dajete na uvid dokument o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju do trenutka stupanja na radno mesto, kada kao zaposleni postajete deo javnog zdravstvenog osiguranja.

Neophodno je da se o specifičnostima zahteva i ovoj temi više informišete i sami na **Informativnom portalu za strance**.

Proverite i sami trenutnu ponudu radnih mesta u ČR za vlasnike plave karte na portalu **Ministarstva za rad i socijalna pitanja**.

Overa dokumenata

Ako poslodavac za oglašeno slobodno radno mesto traži stručnu kvalifikaciju, dužni ste da priložite dokument kojim se potvrđuje da imate stručnu spremu za obavljanje navedenog zaposlenja. Priznavanje inostranih svedočanstava i diploma vrlo je važno i u slučaju da navedeno lice želi da u Češkoj nastavi sa školovanjem. Kako bi dokumentacija o obrazovanju (diplome i svedočanstva) bila smatrana za važeću i iste vrednosti, potrebno je da bude priznata i da za nju dobijete odgovarajući dokument kojim se ova nostrifikacija potvrđuje.

Nostrifikacija je priznavanje iste vrednosti stečenog stepena obrazovanja u inostranstvu (osnovnog, srednjeg, višeg strukovnog i fakultetskog) sa vrednošću obrazovanja u Češkoj.

Diplome **osnovnih, srednjih i viših strukovnih škola nostrifikuju se u odborima za škole koji postoje u nadležnim regionalnim institucijama, u Pragu je to Skupština Glavnog grada Praga**. Za pokretanje procedure o nostrifikaciji potrebno je predati i dokument o sadržaju i obimu studija. Isprave, ukoliko međunarodni sporazum ne propisuje drugačije, moraju biti legalizovane i moraju imati službeno overeni prevod na češki jezik.

U slučaju zahteva za **priznavanje fakultetske diplome** potrebno je **obratiti se direktno javnom univerzitetu** na kojem se realizuje sadržinski sličan akreditovani studijski program ili Ministarstvu prosvete, omladine i sporta, ukoliko je obrazovanje stečeno u državi s kojom ČR ima sklopljen međunarodni sporazum o uzajamnom priznavanju iste vrednosti za dokumente o stečenom obrazovanju.

Ako je vaša fakultetska diploma nostrifikovana u nekoj drugoj zemlji članici EU, smatra se da takvo obrazovanje ima istu vrednost kao obrazovanje u ČR.

Kod legalizacije (overe dokumenata) možete se sresti s pojmovima „**Apostille**“ i **puna legalizacija**. Smisao apostila i pune legalizacije je da se verodostojno dokaže da je dokument bio izdat ili overen od strane pravosudnog ili upravnog organa predmetne države ili da je u njegovom prisustvu bio potpisan. Dakle, proverava se jesu li službeni pečat i potpis na dokumentu pravi, a ne sam sadržaj dokumenta. Overa dokumenata je potvrda da su pravi i da nisu falsifikovani.

Neophodno je da sami pročitate više informacija na sajtu **Ministarstva inostranih poslova**, ili na sajtu **Ministarstva prosvete, omladine i sporta**. Možete se obratiti i specijalizovanim neprofitnim organizacijama.

ŽELIM DA SE BAVIM PRIVATNIM POSLOM U ČR

Ako dođete u Češku na osnovu dugotrajne vize u svrhu preduzetništva, na vas se kao na preduzetnika odnosi niz obaveza. Proverite sami sve informacije i uvek se oslanjajte samo na službene izvore.

Ako u ČR ne dolazite na osnovu preduzetništva i ako budete želeli da promenite svoju svrhu boravka na preduzetništvo, zahtev za promenu svrhe boravka na preduzetništvo možete da podnesete tek nakon 5 godina legalnog boravka u ČR (odnosno nakon 3 godine legalnog boravka ako ste u ČR došli na osnovu dugoročnog boravka u svrhu spajanja porodice u ČR, gde na osnovu navedene dozvole i boravite). U ČR možete da se bavite preduzetništvom i uz drugu svrhu boravka od navedene, ali samo ako u isto vreme ostvarujete prvobitnu svrhu boravka i ako ispunjavate zakonske uslove.

Preduzetništvo u Češkoj možete da realizujete kao fizičko lice najčešće na osnovu **dozvole za samostalnog privrednika ili neke druge dozvole** ili ono može imati oblik **učešća u poslovanju pravnog lica (privrednog društva)**. Sva pravna lica se obavezno upisuju u Registar privrednih društava. Što se tiče učešća u poslovanju pravnog lica, boravišna dozvola u svrhu preduzetništva (učešća u poslovanju pravnog lica) odobrava se samo za članove organa upravljanja pravnog lica. Strancima koji su samo članovi društva ili

članovi pravnog lica (a nisu članovi organa upravljanja) i obavljaju za navedeno pravno lice radne zadatke koji su predmet preduzetništva, Zavod za zapošljavanje može da izda dozvolu za zaposlenje. Međutim, na osnovu ove dozvole ne mogu da dobiju kartu zaposlenog.

Stranac bi trebalo da obrati pažnju na razliku između preduzetništva i zaposlenja budući da u slučaju kontrole od strane inspekcije može da plati dosta visoku novčanu kaznu. Proverite da li su uslovi vašeg preduzetništva u skladu sa češkim zakonima.

Preduzetnik je svako ko samostalno, u svoje ime i na svoju odgovornost obavlja profitabilnu delatnost putem dozvole za samostalnog privrednika (ili na sličan način), s namerom da navedenom delatnošću i dalje nastavi da se bavi radi ostvarivanja dobiti.

Zaposleni je svako fizičko lice koje se ugovorom obavezalo da će obavljati zavisni rad na osnovu radno-pravnog odnosa. Pod pojmom zavisni rad podrazumeva se posao koji se vrši u odnosu nadređenosti poslodavca i podređenosti zaposlenog, u ime poslodavca, prema uputstvima poslodavca i koji zaposleni obavlja lično za poslodavca.

Zaposlenje je npr. i obavljanje radnih zadataka koji proizilaze iz predmeta delatnosti pravnog lica ili ortačkog društva koje vrši član društva, organ upravljanja ili član ortačkog društva. Za radnu delatnost smatra se i situacija kada inostrani poslodavac na osnovu privrednog ili drugog ugovora sklopljenog s domaćim pravnim ili fizičkim licem šalje svoje zaposlene na rad.

Tekst koji sledi odnosi se pre svega na **preduzetništvo na osnovu dozvole za samostalnog privrednika**.

Lice koje samostalno obavlja profitabilnu delatnost, odnosno privređuje ili obavlja neku drugu ekonomsku delatnost, smatra se za **lice koje se samozaposlilo (OSVČ) ili za malog privrednika**. Privređivanje na osnovu dozvole regulisano je tzv. **Zakonom o samostalnom privređivanju**. Stranci u Češkoj mogu da privređuju pod istim uslovima kao i češki državljani.

Odeljenje za privredne delatnosti

Ova institucija izdaje dozvole za samostalne privrednike. Lice s ovom dozvolom se u Češkoj smatra za preduzetnika (lice koje se samozaposlilo – OSVČ).

Zdravstveno osiguranje

Preduzetnik ima obavezu da sam sebi plaća zdravstveno osiguranje.

Ako u ČR dođete s putnim zdravstvenim osiguranjem kupljenim u vašoj zemlji, potrebno je da u slučaju produženja boravka kupite novo kompleksno zdravstveno osiguranje u osiguravajućoj kući koju su češki organi akreditovali za ovu delatnost.

OSSZ – Opštinski zavod za penziona i invalidsko osiguranje

Problematikom socijalnog osiguranja se u ČR bavi ČSSZ – Češki zavod za penziona i invalidsko osiguranje. Svaki privrednik u ČR dužan je da se registruje u svom opštinskom zavodu za penziona i invalidsko osiguranje (OSSZ, u Pragu PSSZ), te da sam plaća akontaciju za socijalnu zaštitu najkasnije do 20. dana meseca koji sledi (ne važi ako je za vas preduzetništvo sporedna delatnost i iznose za osiguranje već plaćate npr. za zaposlenje u vidu doprinosa – preporučujemo da se obratite nekom od centara za integraciju ili neprofitnoj organizaciji radi savetovanja, njihove adrese nalaze se na kraju ove publikacije). Svaku promenu treba prijaviti OSSZ do 8. dana kalendarskog meseca koji sledi nakon meseca u kojem je došlo do promene.

Ako imate vizu ili boravišnu dozvolu u svrhu preduzetništva, ne smete da se odjavljujete iz OSSZ, čak ni u slučaju da u nekom periodu ne privređujete, nemate prihode, ne nalazite se na teritoriji ČR itd.

Instituciji OSSZ ne smete da dugujete ništa jer vam u protivnom preti opasnost od ukidanja vize ili boravišne dozvole (može se desiti i da vam ista ne bude produžena).

Poreska uprava (FU)

Stranac s dozvolom za privređivanje mora da se registruje u Poreskoj upravi koja će mu dodeliti „poreski identifikacioni broj – DIČ“.

Svako ko se bavi preduzetništvom ima obavezu da vodi evidenciju o prihodima i rashodima, na osnovu koje će se izračunati poreska osnovica. Svako ko se bavi preduzetništvom ima obavezu da podnese poresku prijavu za datu godinu obično do 31. marta godine koja sledi, pa i u slučaju da se preduzetništvom nije bavio tokom cele godine ili nije imao nikakav prihod. Na osnovu podnete poreske prijave preduzetnik može imati obavezu da plati porez na dohodak.

Dokumentacija koju uz zahtev za dugotrajnu vizu u svrhu preduzetništva morate da priložite (kod inostranih dokumenata neophodno je da imaju overeni prevod na češki jezik) je sledeća:

- putna isprava;
- fotografija (1 kom.);
- dokument o upisu u Registar privrednih delatnosti ili Registar privrednih društava u ČR;
- dokument o obezbeđenom smeštaju u ČR;
- dokument kojim se dokazuje da imate dovoljno finansijskih sredstava i da su vam ista na teritoriji ČR na raspolaganju;
- Izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji ste državljanin, kao i zemalja u kojima ste u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci. Izvod iz Kaznenog registra mora da ima i višu overu (tzv. punu legalizaciju) ili overu u obliku apostila, osim ako vas od ove obaveze ne oslobađa međunarodni ugovor (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR i na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova ako zahtev predajete na teritoriji ČR);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR);
- dokument kojim se potvrđuje da u ČR imate obezbeđeno putno zdravstveno osiguranje za vreme boravka na teritoriji ČR, na zahtev i dokument kojim se potvrđuje da je iznos za osiguranje plaćen.

Pre nego što predate zahtev za vizu, saznajte što više informacija o preduzetništvu na teritoriji Češke. Ako svoje preduzetništvo tek počinjete, pripremite detaljan i realan plan za svoje privređivanje nakon dolaska, sastavite spisak s koracima koje ste već završili, uključujući i informacije o postojećim ili potencijalnim privrednim partnerima. Sastavni deo zahteva je intervju u diplomatsko-konzularnom predstavništvu, pa ako pružite informacije koje nisu tačne i ne deluju verodostojno, vaš zahtev može da bude odbijen.

Neophodno je da sami saznate sve detalje koje zahtev mora da sadrži. O ovoj temi možete više da pročitate na Informativnom portalu za stanice, u odeljku „**Državljeni trećih zemalja**“.

NE ZABORAVITE:

- Velika je razlika između preduzetništva i zaposlenja. Možda ste ubeđeni da privređujete, ali umesto toga obavljate delatnost koja je prema češkim zakonima smatrana za zaposlenje. U takvom slučaju pretil vam plaćanje visoke novčane kazne za nepoštovanje Zakona o zaposlenju!
- Ako u ČR dođete u svrhu preduzetništva, moraćete tokom celog svog boravka da plaćate porez, socijalno i zdravstveno osiguranje.
- Ako u ČR budete hteli da ostanete duže, moraćete da dokažete da imate redovne prihode za sebe i svoju porodicu. Dakle, nije moguće baviti se preduzetništvom samo kako biste lakše došli do boravišne dozvole. Morate dokazati da od preduzetništva imate prihode.
- Pročitajte što više informacija koristeći službene izvore ili koristeći pomoć Centra za integraciju i nevladinih organizacija.

DOLAZIM U ČR

Pogled na Malu Stranu i Karlov most

ŠTA JE TO OBAVEZA PRIJAVLJIVANJA?

Ako dolazite u okviru bezviznog režima ili imate dugotrajnu vizu, prijavite se **Odeljenju policije za strance** prema mestu svoga boravka u ČR. Vaša prva obaveza u ČR je da se u roku od 3 radna dana od ulaska na teritoriju ČR prijavite!

Ako u ČR dolazite na osnovu „vize za preuzimanje boravišne dozvole (DV/R)“, odnosno da podignete dozvolu za dugoročni boravak, obavezno se prijavite u roku od 30 dana **kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova**, u kojoj ćete u isto vreme ispuniti obavezu koja se tiče davanja biometrijskih podataka u svrhu izdavanja karte boravišne dozvole (vidi dalje).

Za prijavljivanje će vam biti potreban važeći pasoš i popunjen **obrazac za prijavu** (dobićete ga u ispostavi Policije za strance ili Ministarstva unutrašnjih poslova).

Od vas se može tražiti i da pokažete dokument o putnom zdravstvenom osiguranju.

Obaveza prijavljivanja ne tiče se stranaca za koje je to već obavio pružalac smeštaja (npr. hotel, studentski dom, dom učenika). Obaveza prijavljivanja ne tiče se ni lica koja su mlađa od 15 godina.

Ostale informacije, kao i adrese ispostava Policije za strance i Ministarstva unutrašnjih poslova naći ćete na **Informativnom portalu za strance**.

ŠTA JE TO BIOMETRIJA I BIOMETRIJSKA LEGITIMACIJA?

Ako budete podnosili zahtev za dugotrajnu vizu, ovo poglavlje se na vas ne odnosi!

Biometrija predstavlja prikaz tzv. biometrijskih elemenata, zapravo prikaz lica, otisaka prstiju i digitalnog potpisa. Biometrijske legitimacije sadrže ove tzv. biometrijske podatke. Biometrijski podaci se snimaju putem specijalnih tehničkih uređaja u kancelarijama Ministarstva unutrašnjih poslova, u kojima se i izdaju.

Biometrija se tiče državljana trećih zemalja koji na teritoriji ČR borave na osnovu dozvole za dugoročni i stalni boravak. Ne odnosi se na državljane trećih zemalja koji na teritoriji ČR borave na osnovu vize.

Dozvola za dugoročni i stalni boravak izdaje se u obliku karte boravišne dozvole koja ima čip s biometrijskim podacima (biometrijska legitimacija).

Ako je vaš zahtev za dugoročni boravak odobren u zemlji porekla, nakon dolaska u ČR morate u roku od 30 radnih dana od dana ulaska na teritoriju ČR doći u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova i doneti važeću putnu ispravu kako bi vam mogli biti snimljeni biometrijski podaci radi izrade biometrijske karte.

Nakon što date biometrijske podatke, dobićete poziv da opet dođete u istu kancelariju radi preuzimanja legitimacije (najkasnije 60 dana od dana kada ste dali biometrijske podatke) i plaćanja takse, koja je do 31. 12. 2024. godine u vidu **taksene marke** (taksenu marku najčešće možete da kupite u pošti). Od 1. 1. 2025. godine taksene marke se ukidaju i uvode se druge opcije za plaćanje. Pre preuzimanja legitimacije opet ćete dati biometrijske podatke kako bi vam mogla biti izdata legitimacija.

Izdana legitimacija boravišne dozvole služi kao identifikaciona isprava za vaš boravak u ČR. Ako budete želeli da putujete iz/u ČR, morate uz sebe imati i pasoš.

Ako bez navođenja ozbiljnijih razloga ne doputujete u ČR, ako ne dođete u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova radi snimanja biometrijskih podataka ili ako ne preuzmete kartu boravišne dozvole, postupak za izdavanje dugoročnog boravka se prekida. Ako imate ozbiljne razloge zbog kojih niste u mogućnosti da pružite biometrijske podatke ili da preuzmete kartu i niste u mogućnosti da razloge odstranite, obavestite Ministarstvo unutrašnjih poslova u propisanom roku jer tako neće doći do prekida procedure za rešavanje vašeg zahteva, niti ćete morati da napustite teritoriju ČR.

Kartu boravišne dozvole dobro čuvajte. Ako je izgubite ili oštetite, moraćete da platite veći iznos za izdavanje nove.

Neophodno je da sami pročitate što više o ovoj temi na Informativnom portalu za strance, u odeljku „**Biometrija**“.

KAKO PRIJAVITI PROMENE?

Tokom svoga boravka u ČR imate obavezu da u roku od 3 radna dana prijavite promenu prezimena, bračnog stanja, promenu podataka u putnoj ispravi i karti boravišne dozvole.

Imate i obavezu da u roku od 30 dana prijavite promenu adrese u ČR. Promenu adrese uvek prijavite u propisanom roku. Ne zaboravite da na novoj adresi na poštanskom sandučetu napišete svoje ime i prezime! Državni organi vam poštom mogu slati preporučena pisma sa važnim sadržajem. Ako vas poštar ne zatekne na mestu boravišta, on će vam u poštansko sanduče ostaviti obaveštenje da je probao da uruči pismo, ali vas nije našao kod kuće. Imate 10 dana da preporučeno pismo podignete direktno u pošti. Ako pismo

ne podignete u roku od 10 dana od dana kada je vraćeno u poštu, poslednji dan isteka ovog roka smatra se i danom kada ste pismo preuzeli.

Promene prijavljujte lično ili pismenim putem u kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova. Informaciju o obaveznoj ličnoj poseti ili mogućnosti prijavljivanja pismenim putem najpre proverite. U svakom slučaju, neophodno je da se pridržavate rokova za prijavu promena i da donesete/pošaljete original ili overenu kopiju dokumenta koji promenu dokazuje.

Ako zbog novonastalih promena mora da vam se izda nova karta boravišne dozvole, dužni ste da platite odgovarajuću taksu.

Detaljnije o ovoj temi pronaći ćete na Informativnom portalu za strance, u odeljku „**Prijavljivanje promena kod državljana trećih zemalja**“.

KAKO PRODUŽITI BORAČAK U ČR?

Ako u ČR boravite na osnovu dugotrajne vize i odlučite da svoj boravak produžite, najranije 90 dana, a najkasnije pre samog isteka vize, možete da podnesete zahtev za produžavanje istog. Ako vaš trenutni i planirani boravak zajedno nisu duži od 1 godine, zahtev podnosite samo za produženje vize. Ako produžavate vizu, morate uvek imati i ostvarivati istu **svrhu boravka**.

Ako imate dugotrajnu vizu i planirate da boravite u ČR duže od jedne godine, možete da podnesete zahtev za dugoročni boravak. Zahtev možete da predate najranije 120 dana i najkasnije poslednjeg radnog dana pre isteka vize. U slučaju da prelazite s vize na dugoročni boravak, morate i dalje da imate istu **svrhu boravka** i morate da priložite sve što se uz ovaj zahtev prilaže (izuzetke propisuje Zakon o boravku stranaca).

Ako u ČR boravite na osnovu dugoročnog boravka i ako se odlučite da boravak produžite, za podnošenje zahteva za produženje dugoročnog boravka važi isti rok kao i za prvi zahtev za vizu (najranije 120 dana i najkasnije poslednjeg radnog dana pre isteka dugoročnog boravka). I ovde ćete morati da priložite sve što se uz zahtev mora priložiti.

Ako zahtev za produženje dugotrajne vize ili zahtev za izdavanje prvog dugoročnog boravka na teritoriji ČR ili zahtev za produženje boravka ne predate u propisanom roku, to znači da je vašem boravku u ČR došao kraj.

KAKO PUTOVATI U DRUGE ZEMLJE ŠENGENSKOG PROSTORA I EU?

Šengenski prostor je zajednička teritorija država na čijim granicama se ne vrše nikakve granične kontrole lica. Ukinute kontrole granica kompenzovane su pojačanom saradnjom i zajedničkim pravilima za zaštitu spoljašnjih granica, saradnjom policije i pravosuđa, zaštitom ličnih podataka, izdavanjem viza i prosleđivanjem podataka u okviru Šengenskog informativnog sistema. Pojedinačne države šengenskog prostora razmenjuju informacije, pa tako kršenje zakona u jednoj državi i unos imena u Šengenski informativni sistem (SIS) može imati za posledicu zabranu ulaska ili ukidanje boravka i u ostalim zemljama šengenskog prostora.

Ove države su deo šengenskog prostora: Austrija, Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Grčka, Holandija, Island, Italija, Letonija, Lihtenštajn, Litvanija, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nemačka, Norveška, Poljska, Portugalija, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska i Švajcarska.

Ostale zemlje članice EU ili EHP, odnosno Irska i Kipar nisu deo šengenskog prostora.

Državljanin treće zemlje može da putuje po teritoriji EU/šengenskom prostoru uz važeći pasoš. Za putnu ispravu se u svrhu putovanja po EU **ne može** smatrati karta boravišne dozvole koju je izdala ČR ili druga zemlja članica.

Sa dugotrajnom vizom ili dugoročnim boravkom za teritoriju ČR možete da putujete i u ostale zemlje šengenskog prostora, ali postoje uslovi za navedena putovanja: na teritoriji ovih zemalja ne možete da boravite duže od 90 dana u okviru bilo kog perioda od 180 dana. Pomoć s proverom ispunjavanja uslova pruža tzv. šengenska računica, koju ćete naći na [sajtu Evropske komisije](#). Što se tiče putovanja u zemlje EU van šengenskog prostora, kriterijume za ulazak morate da proverite u diplomatsko-konzularnom predstavništvu predmetne države. Možda će vam biti potrebna viza (i za tranzitne prostore na aerodromu). Spisak sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima je npr. na [sajtu Ministarstva inostranih poslova](#).

Više o ovoj temi možete da pročitate na Informativnom portalu za strance, u odeljku „[Putovanje po EU/šengenskom prostoru – državljani trećih zemalja](#)“.

ŽELIM DA I MOJA PORODICA DOĐE U ČR

Kratkotrajna viza na osnovu Pozivnog pisma

Ako vaši gosti ili vaši članovi porodice žele da dođu u kraću posetu, mogu da podnesu zahtev za **šengensku vizu** u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR (kratkotrajna viza do 90 dana). Vi, kao lice koje šalje poziv, morate da popunite obrazac *Pozivno pismo* koji imate na raspolaganju u ispostavama Policije za strance, prema mestu svog boravišta ili možete da iskoristite **E-poziv** (elektronski obrazac) na portalu za građanina. Pozivno pismo overava Policija za strance.

Vaši članovi porodice će uz zahtev morati da predaju i priloge koji moraju da budu na češkom jeziku (kod inostranih dokumenata je neophodan njihov overen prevod) i to:

- popunjen obrazac *Pozivno pismo*, overen u Policiji za strance;
- informaciju na osnovu koje se može proceniti njihova namera da će ČR/šengenski prostor napustiti pre isteka vize (npr. rezervacija vozne ili avionske karte, dokument o finansijskim sredstvima koji dokazuje porodične ili radne veze itd.);
- dokument o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju koje je važeće u ČR.

Dugotrajna viza u svrhu porodica

Ako boravite na teritoriji na osnovu dugotrajne vize ili ne ispunjavate uslove za izdavanje dugoročnog boravka u svrhu spajanja porodice (vidi dole), vaši članovi porodice mogu da podnesu zahtev za **dugotrajnu vizu u svrhu porodice**. Dobro razmislite da li ćete imati dovoljno finansijskih sredstava za izdržavanje svih svojih članova porodice. Rešavanje ovih zahteva može da traje do 120 dana.

U priloge koje ćete predati uz zahtev (kod inostranih dokumenata je potreban overeni prevod na češki jezik) spadaju:

- izvod iz matične knjige rođenih ili venčanih kojim se dokazuju porodične veze;
- putna isprava;
- fotografija (1 kom.);
- dokument o obezbeđenom smeštaju u ČR;
- dokument o dovoljnim finansijskim sredstvima kojima mogu da raspolažu na teritoriji ČR;
- izvod iz Kaznenog registra zemlje čiji su državljani, kao i zemalja u kojima su u poslednje 3 godine boravili bez prestanka duže od 6 meseci. Dokument se ne zahteva za mlađe od 15 godina. Izvod iz Kaznenog registra mora da ima i višu overu (tzv. punu legalizaciju) ili overu u obliku apostila, osim ako vas od ove obaveze ne oslobađa međunarodni ugovor (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR i na zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova ako zahtev predajete na teritoriji ČR);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva);
- dokument kojim se potvrđuje da imate obezbeđeno putno zdravstveno osiguranje za boravak na teritoriji ČR, a na zahtev i dokument kojim se potvrđuje da je iznos za osiguranje plaćen.

Neophodno je da sami saznate više informacija o pojedinačnim priložima koje predajete uz zahtev za svoje članove porodice na **Informativnom portalu za strance, u odeljku „Viza za boravak preko 90 dana u svrhu porodica“**. Razmislite da li ste u stanju da porodicu finansijski izdržavate.

Dugoročni boravak u svrhu spajanja porodice

Ako imate dozvolu za dugoročni ili stalni boravak, i u ČR boravite najmanje 15 meseci, ili ako imate kartu zaposlenog i na teritoriji ČR boravite najmanje 6 meseci, ili ako imate plavu kartu ili dozvolu za dugoročni boravak u svrhu naučno-istraživačkog rada, ili ste za navedeno podneli zahtev, ili imate barem predat zahtev za dozvolu za dugoročni boravak u svrhu traženja zaposlenja ili u svrhu pokretanja preduzetničke delatnosti, vaši članovi porodice mogu da podnesu zahtev za dugoročni boravak u svrhu spajanja porodice. Opet dobro razmislite da li ćete imati dovoljno finansijskih sredstava za izdržavanje svoje porodice. Morate da pokažete svoja ukupna redovna mesečna primanja i primanja vaših članova porodice, pri čemu iznos mora da bude veći od zbira mesečnih troškova za smeštaj i životnog minimuma za sva lica za koja je podnet zahtev. Rešavanje ovih zahteva može trajati do 270 dana.

Prilozi koje uz zahtev predajete i koji moraju da budu na češkom jeziku (kod inostranih dokumenata je neophodan overeni prevod) su sledeći:

- izvod iz matične knjige rođenih ili venčanih kojim se dokazuju porodične veze;
- dokument o obezbeđenom smeštaju u ČR;
- dokument kojim potvrđujete redovan finansijski prihod za sebe i svoju porodicu u zakonski određenom minimalnom iznosu;
- dokument o obezbeđenom zdravstvenom osiguranju važećem u ČR;
- izvod iz Kaznenog registra zemlje iz koje dolaze (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva);
- potvrda da su ispunjeni svi zahtevi i preduzete sve mere kojima se sprečava unos infektivnog oboljenja (na zahtev diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR).

Neophodno je da sami pročitate nešto više o pojedinačnim priložima koje predajete uz zahtev za svoje članove porodice na **Informativnom portalu za strance, u odeljku „Dugoročni boravak u svrhu spajanja porodice“**. Razmislite da li ste u stanju da porodicu finansijski izdržavate.

NE ZABORAVITE:

- Vaši članovi porodice mogu da podnesu zahtev za dugotrajnu vizu, dugoročni boravak (dugoročni boravak mogu da zatraže tek nakon 15 ili 6 meseci vašeg boravka u ČR). Dugotrajna viza će najpre biti data na najviše 1 godinu, dok će dugoročni boravak biti na najviše 2 godine.
- Ako vaši članovi porodice u ČR budu imali dugoročni boravak u svrhu spajanja porodice i ako po dolasku dobiju povoljnu ponudu za posao, tokom boravka u ČR mogu da rade, odnosno nije im potrebna radna dozvola, ni karta zaposlenog.

- Pre nego što se odlučite da dovedete i svoju porodicu, dobro razmislite da li imate dovoljno prihoda da ih izdržavate. Ovo ćete morati i da dokažete kada vaši članovi porodice budu podnosili zahtev za vizu ili za dugoročni boravak.
- Kod boravka dužeg od 90 dana (ne kod kraćih poseta) **dužni ste da decu uzrasta od 6 do 15 godina šaljete u osnovnu školu (i decu od 5 godina u obdanište) kako bi dobili obavezno školsko obrazovanje.** Ukoliko to ne uradite, preti vam kazna.

ZDRAVSTVENO I SOCIJALNO OSIGURANJE U ČR

Svako ko boravi u ČR dužan je da ima zdravstveno osiguranje.

U ČR postoje dva osnovna oblika zdravstvenog osiguranja – javno i komercijalno.

Javno zdravstveno osiguranje je uglavnom namenjeno sledećoj kategoriji stranaca:

- stranci koji imaju odobren stalni boravak;
- stranci koji su zaposleni kod poslodavca sa sedištem ili stalnim boravkom na teritoriji ČR (plaća poslodavac), bez obzira na vrstu boravišne dozvole koju imaju (viza, dugoročni boravak);
- državljani zemalja članica EU i njihovi članovi porodice (pod specifičnim uslovima);
- ostale odabrane grupe (npr. korisnici međunarodne zaštite, privremene zaštite i ostali).

Komercijalno zdravstveno osiguranje (tzv. putno zdravstveno osiguranje) predstavlja privatno-pravni odnos osiguranika i osiguravajuće kuće i namenjeno je pre svega sledećim kategorijama stranaca (osim stranaca s odobrenim stalnim boravkom):

- samostalni privrednici (OSVČ) i ostali preduzetnici;
- ekonomski neaktivni članovi porodice zaposlenih, OSVČ;
- studenti.

Kriterijumi za putno zdravstveno osiguranje za boravak do 90 dana (na šengensku vizu) određuju se direktivom Evropske unije, tzv. viznim kodeksom.

Ako podnosite zahtev za dugotrajnu vizu ili dozvolu za dugoročni boravak u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR, dužni ste da za svoj boravak u ČR kupite komercijalno zdravstveno osiguranje koje pokriva troškove za nužnu i neodložnu medicinsku negu, uključujući i troškove u vezi sa prevozom ili, u slučaju smrti, povezane s transportom tela umrlog. Iznos ugovorenog limita isplaćenog iznosa osiguranja na jedan osigurani slučaj mora da bude najmanje 400.000 evra. Iz putnog zdravstvenog osiguranja ne sme da bude isključena isplata odštete u slučaju povrede do koje je došlo zbog namernog delovanja, krivicom ili delimičnom krivicom osiguranika, niti kao posledica konzumacije alkohola, narkotika i halucinogenih supstanci od strane osiguranika.

Ako zahtev za dugotrajnu vizu, za dugoročni boravak ili produženje boravišne dozvole podnosite već u okviru svoga boravka u ČR, dužni ste da nabavite komercijalno zdravstveno osiguranje u obimu kompleksne medicinske nege; to znači da će vam, bez direktne uplate troškova za lečenje, biti pružena medicinska nega u cilju očuvanja vašeg zdravstvenog stanja iz perioda pre sklapanje ugovora o osiguranju. U ovo osiguranje mora da bude uključena preventivna medicinska nega, nega u dispanzeru, kao i medicinska nega koja je u vezi sa trudnoćom osigurane trudnice i njenim porođajem deteta. Komercijalno zdravstveno osiguranje u obimu kompleksne medicinske nege može da bude kupljeno samo u nekoj od osiguravajućih kuća koje imaju ovlašćenje za prodaju ove vrste osiguranja na teritoriji ČR.

Dokument o komercijalnom zdravstvenom osiguranju ne morate imati, ako dokažete da će troškovi pružanja medicinske nege biti pokriveni na osnovu međunarodnog sporazuma ili će biti pokriveni na drugačiji način i na osnovu pismene obaveze pravnog lica, državnog organa ili na osnovu obaveze koja je u overenom obrascu *Pozivno pismo*.

Ako je stranac zaposlen, poslodavac za njega plaća i **socijalno osiguranje**. Ako je stranac privatni preduzetnik, sam za sebe plaća **socijalno osiguranje**.

U slučaju da ne plaćate zdravstveno i socijalno osiguranje na način koji propisuje češko zakonodavstvo, može se desiti da ne dobijete vizu ili da vam viza ili boravišna dozvola budu ukinuti.

Neophodno je da sami pročitate nešto više o zdravstvenom osiguranju na Informativnom portalu za strance, u odeljku „**Dokument o zdravstvenom osiguranju**“.

KURS ZA ADAPTACIJU I INTEGRACIJU ZA STRANCE

Od 1. 1. 2021. godine izabrane grupe stranaca imaju **obavezu da završe kurs za adaptaciju i integraciju i to u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu rešenja o izdavanju boravišne dozvole**. Reč je o četvorosatnom kursu u okviru kojeg se stranci upoznaju s pravima i obavezama koje moraju da poštuju tokom boravka na teritoriji Češke.

Koga se tiče ova obaveza?

Obaveza da završe kurs za adaptaciju i integraciju tiče se svakog stranca kojem je od 1. 1. 2021. godine izdata:

- dozvola za dugoročni boravak u ČR;
- dozvola za dugoročni boravak u ČR iz razloga promene svrhe boravka;
- dozvola za stalni boravak u ČR iz humanitarnih razloga, pre svega ako je reč o strancu koji je supružnik azilanta, a brak je sklopljen pre dolaska azilanta u ČR, o maloletnom detetu azilanta ili detetu o kojem vodi brigu, a za njega nije podnet zahtev za azil, ili ako je reč o strancu koji je u prošlosti bio državljanin Češke;
- dozvola za stalni boravak u ČR u posebnim slučajevima;
- dozvola za stalni boravak u ČR ako je boravak stranca u interesu Češke;
- dozvola za stalni boravak u ČR ako je reč o detetu stranca s odobrenim stalnim boravkom u Češkoj i ako je razlog za podnošenje zahteva spajanje porodice ovih stranaca u ČR;
- dozvola za stalni boravak u ČR nakon što je prethodna dozvola za stalni boravak ovom strancu bila ukinuta, ako je neprekidno u trajanju od 6 godina boravio van teritorije Češke, odnosno ako je neprestano duže od 12 meseci boravio van granica zemalja Evropske unije;
- dozvola za stalni boravak nakon 4 godine neprestanog boravka u ČR, ako je reč o strancu koji boravi ovde nakon što je završena procedura dodeljivanja međunarodne zaštite.

Koga se ne tiče ova obaveza?

Obaveza da završe kurs za adaptaciju i integraciju **ne odnosi se na državljane Evropske unije**, kao ni na njihove članove porodice, ni na članove porodice državljanina Češke.

Potom na strance koji na teritoriji Češke borave na osnovu:

- dozvole za dugoročni boravak u svrhu studiranja;
- dozvole za dugoročni boravak u svrhu pružanja zaštite na teritoriji ČR;
- dozvole za dugoročni boravak u svrhu investiranja;
- dozvole za dugoročni boravak koju je izdalo Ministarstvo inostranih poslova Češke Republike;
- karte interno premeštenog zaposlenog;
- karte interno premeštenog zaposlenog iz druge zemlje članice Evropske unije.

Obaveza da završe kurs za adaptaciju i integraciju takođe se ne odnosi ni na strance kojima na dan stupanja na snagu rešenja o izdavanju boravišne dozvole nije bilo 15 godina, ili strancima koji su na taj dan napunili 61 godinu. Obavezu da završi kurs za adaptaciju i integraciju nema ni stranac koji ga je nakon 1. 1. 2021. već jednom odslušao.

Kurseve za adaptaciju i integraciju ne moraju da završe ni vlasnici karte zaposlenog i plave karte kojima su one izdate u okviru vladinih programa „Visokokvalifikovani zaposleni“ i „Osoblje od ključne važnosti i naučno osoblje“.

Šta će se desiti u slučaju da se obaveza ne ispuni?

Neispunjavanje obaveze završavanja kursa za adaptaciju i integraciju smatra se za prekršaj za koji strancu može da bude izrečena kazna **u iznosu do 10.000 čeških kruna**.

Gde se može završiti kurs?

Obavezu možete da ispunite SAMO završavanjem kursa u organizaciji Centra za pomoć s integracijom stranaca. PAŽNJA! Drugi kurs ili kurs sa sličnim ili istim nazivom vam neće biti priznat. **Za kurs se registrujete SAMO na Informativnom portalu za strance** na kojem će, posle uplate, biti dostupne informacije o terminima održavanja pojedinačnih kurseva. Iznos koji stranci, polaznici kursa za adaptaciju i integraciju, moraju da plate je 1.500 čeških kruna.

Ako niste sigurni da li se ova obaveza odnosi i na vas, možete da popunite kraći **onlajn test** na sajtu Centra za integraciju Prag.

Detaljnije informacije nalaze se na sajtu samog kursa:

<http://www.vitejtevcr.cz/>

O ČEMU TREBA VODITI RAČUNA? KAKVI SU RIZICI?

Zámek Valtice, južna Moravska

BESPLATNA POMOĆ I INFORMACIJE

- U slučaju potrebe, obratite se Centru za integraciju i nevladinim neprofitnim organizacijama čiji je zadatak da vam pruže besplatnu pomoć i da vam daju savete iz oblasti pravne i socijalne problematike.
- Pre nego što potražite pomoć, pogledajte pouzdane informacije državnih organa koje su dostupne na internetu – pre svega **Informativni portal za strance** ili **Legalni posao za strance u ČR**. Ako vam ove informacije ne budu dovoljne, napravite spisak s pitanjima za koje tražite odgovore i zakažite sastanak u savetovalištu. Na sastanak ponesite svu dokumentaciju koja se odnosi na vaš problem.
- Na osnovu profesionalne i besplatne pomoći moći ćete sve što je potrebno da rešite sami i na vrlo jednostavan način.

POSREDNICI

- Ne trošite uzalud novac na pripremu svog odlaska, dolaska i boravka u Češkoj jer sve potrebno možete završiti i sami! Saznajite dovoljno pouzdanih informacija preko diplomatsko-konzularnog predstavništva ČR, preko **službenog Informativnog portala Ministarstva unutrašnjih poslova** ili preko **službenih centara za integraciju**, kao i nevladinih i neprofitnih organizacija. Nemojte se automatski oslanjati na informacije koje nisu na službenim sajtovima.
- Ako se odlučite za agencije u posredovanju pri zapošljavanju, proverite da li imaju važeću obaveznu dozvolu za obavljanje ove delatnosti. Spisak s nazivima akreditovanih agencija za posredovanje u zapošljavanju pronaći ćete na portalu **Ministarstva za rad i socijalna pitanja**.

LIČNE ISPRAVE I DOKUMENTACIJA

- Nemojte svoje lične isprave (pasoš) nikome davati, napravite overene kopije važnih dokumenata. Ponesite sa sobom u ČR i ostalu dokumentaciju koja se tiče stečenog obrazovanja, obrazovanja vaše dece (ako putuju s vama), karticu s primljenim vakcinama ili neku drugu važnu dokumentaciju.
- Biometrijsku boravišnu kartu za ČR čuvajte jer ako je izgubite ili oštetite, platićete veći iznos za izdavanje nove.

PUNOMOĆJE

- Ne potpisujte opšte punomoćje za zastupanje po pitanjima koja možete ili morate sami da rešite (npr. potpis ugovora, preuzimanje pošte i slično). Ako morate, koristite delimično punomoćje za tačno opisani obim zastupanja za konkretno lice ili za tačan datum za koji je zastupanje planirano.
- Ako nekome želite da date punomoćje za zastupanje, odaberite lice kojem verujete i uvek uzmite istovetni primerak punomoćja. Zastupanje za novac je samo za advokate koji imaju advokatsku licencu. O rezultatu zastupanja se informišite i ako u neku informaciju sumnjate, možete se i sami informisati kod nadležnog organa koji se bavi vašim pitanjem. Zastupanje u svakom trenutku možete da opozovete.
- Svu dokumentaciju čuvajte, a sporazume koji se tiču vašeg posla sklapajte uvek pismeno, kako biste, ako do toga dođe, mogli da potražujete svoje zahteve i prava.

USLOVI RADA

- Uslovi i opis posla koji ćete obavljati uvek moraju da budu dogovoreni pre samog dolaska u ČR, i to u pismenom obliku.
- U slučaju da nakon dolaska u ČR budete primorani da radite drugačiji posao od dogovorenog, može se raditi o kršenju zakona od strane vašeg poslodavca, dakle, o krivičnom delu (prevare), u najgorem slučaju može se raditi i o trgovini ljudima u svrhu prinudnog rada. U ovakvoj situaciji mogu se naći i muškarci i žene, a naznake ovakvog dela mogu da budu ponižavajuće ophođenje, loši uslovi rada (prekovremeno, nehigijenski

uslovi, opasan posao ili posao opasan po zdravlje), plaćanje nekih fiktivnih dugova ili seksualna i psihička eksploatacija. U ovakvom slučaju, odmah se obratite specijalizovanoj nevladinoj organizaciji (vidi odeljak Kontakti) ili Policiji Češke Republike koji mogu da vam pruže pomoć. Vaše svedočenje pomoći će da vinovnici budu kažnjeni i da se od slične eksploatacije zaštite drugi stranci poput vas.

- Ako postanete žrtva trgovine ljudima i ako budete saradivali s organima Češke Republike, možete da podnesete zahtev za dugoročni boravak u svrhu pružanja zaštite na teritoriji ČR, te nećete ostati bez boravišne dozvole.

DUGOVI I NEPOSTOJANJE DUGOVANJA

- Pazite na novčane pozajmice zato što vas dugovi i eventualno prinudno sudsko izvršenje mogu dovesti u bezizlaznu situaciju, mogu vam napraviti probleme, te rezultirati i ilegalnim boravkom. Novčane kazne i kasnije zatezne kamate mogu se odnositi i na možda trivijalne stvari, kao što je npr. kazna za vožnju bez karte, neplaćanje televizijske takse, neplaćene rate za kupljenu robu, neplaćanje za odvoženje otpada ili za zdravstveno i socijalno osiguranje.
- U ČR postoji registar dužnika. Potvrda o nedugovanju je zahtevana i u vezi s vašom preduzetničkom delatnošću i boravišnim dozvolama.

POŠTOVANJE ZAKONA

Kršenje obaveza u vezi sa boravkom i radom, kao i svih zakona ČR može rezultirati vašom deportacijom iz zemlje, ali i unosom vašeg imena i prezimena u Šengenski informativni sistem (SIS). To bi značilo zabranu ulaska u sve zemlje šengenskog prostora.

PROMENA ADRESE U ČR

Prijavite promenu svog boravišta u ČR u propisanom roku. Institucije vam mogu poštom poslati preporučena pisma sa važnim sadržajem. Ako vas poštar ne zatekne na mestu boravišta, u poštanskom sandučetu će vam ostaviti obaveštenje da je pokušao da vam

uruči pismo, ali vas nije našao kod kuće. Imate 10 dana da navedeno pismo podignete direktno u pošti. Ako pismo ne podignete u roku od 10 dana od dana kada je vraćeno u poštu, poslednji dan isteka ovog roka smatra se danom kada ste pismo preuzeli. Takođe je neophodno da na poštanskom sandučetu napišete svoje ime i prezime, kao i na interfonu, kako bi poštar mogao da vas pronađe.

UŠTEĐEVINA U SLUČAJU NUŽDE

Ako je to moguće, ostavite sa strane finansijsku rezervu u slučaju neočekivane situacije ili radi povratka u svoju zemlju.

POMOĆ S POVRATKOM

Ako niste u stanju da sami organizujete povratak kući, možete se oko pomoći s dobrovoljnim povratkom obratiti Ministarstvu unutrašnjih poslova. Nije vam potreban niti prevodilac niti posrednik, dovoljno je da nam napišete, a mi ćemo vaš zahtev rešavati isključivo i direktno s vama.

Pišite na navraty@mvcv.cz ili nam se javite na broj: +420 704 844 574.

VAŽNI KONTAKTI U ČR

Pogled na Teplu, manastir crkvenog reda premonstranata, opština Tepla (kod grada Marijanske Laznje)

PRE ODLASKA U ČR:

Diplomatsko-konzularna predstavništva ČR, izdavanje šengenske vize:

- **Ministarstvo inostranih poslova ČR** – Odeljenje za vize
www.mzv.cz, e-mail: vo@mzv.cz.
- **Ulazak i boravak**

NAKON DOLASKA U ČR:

Sva pitanja oko boravka, produžavanja boravka, prijavljivanje promena:

- **Ministarstvo unutrašnjih poslova ČR:** Odeljenje za azil i migracionu politiku (OAMP)
- **Kontakt podaci kancelarija Ministarstva unutrašnjih poslova po regionima**
- **Korisnički centar za pružanje informacija strancima:** + 420 974 801 801,
e-mail: pobyty@mvcv.cz

Kontrola boravka, overa obrasca Pozivno pismo, prijavljivanje nakon dolaska u ČR:

- **Policija ČR – Policija za strance**

Posao u ČR, agencije za posredovanje u zapošljavanju, slobodna radna mesta (i za strance):

- **Ministarstvo za rad i socijalna pitanja**
- **Rad stranaca u ČR**
- **Agencije za posredovanje u zapošljavanju**
- **Zavodi za zapošljavanje**
- **Inspekcija rada**
- **Pružanje usluga savetovanja**

Besplatne informacije i savetovanje:

• **Centri za integraciju**

Centri za integraciju nalaze se u svim regionima Češke. U njima ćete dobiti besplatan savet u kojoj tačno instituciji možete obaviti sve što vam je potrebno, ponudiće vam kurseve češkog jezika, savetovanje, prevođenje i niz drugih usluga. U centrima za integraciju internet je uvek na raspolaganju – zaposleni u centrima za integraciju pomoći će vam oko njegovog korišćenja.

- **Nevladine neprofitne organizacije (NVO)** – na internet stranici www.cizinci.cz možete da nađete sve kontakte, odeljak Adresar s kontaktima – **Nevladine neprofitne organizacije**.

NVO nude besplatno savetovanje iz oblasti socijalne i pravne problematike, kurseve češkog jezika, pomoć u komunikaciji s državnim organima ili pratnju na sastancima s njima, eventualno i pratnju za posete lekaru ili u komunikaciji sa školom, usmeno prevođenje i pismene prevode. Svakoj NVO možete se telefonski obratiti za pomoć i savet bez obzira na mesto boravišta. U raznim regionima nalaze se i neprofitne organizacije u koje možete fizički otići i direktno se sa njima posavetovati.

Ovde ćemo navesti neke od tih organizacija:

- **Organizacija za pomoć izbeglicama – OPU** – saveti iz oblasti prava i socijalne problematike – www.opu.cz,
tel: (+420) 730 158 779, (+420) 739 413 983 (soc.), (+420) 730 158 781 (prav.),
imejl: opu@opu.cz
- **Savetova lište za integraciju – PPI** – saveti iz oblasti prava i socijalne problematike
www.p-p-i.cz,
tel: (+420) 603 281 269 (soc.),
imejl: praha@p-p-i.cz
- **International Organization for Migration (Međunarodna organizacija za migraciju) – IOM** – savetovanje, ekonomska migracija, dobrovoljan povratak
www.iom.cz,
tel: (+420) 233 370 160,
imejl: prague@iom.int

- **Centar za integraciju stranaca – CIC** – saveti iz oblasti radnog prava i socijalne problematike
www.cicops.cz,
tel: (+420) 704 600 700 (soc.), (+420) 702 150 630 (rad),
imejl: info@cicpraha.org
- **Udruženje za integraciju i migraciju – SIMI**
saveti iz oblasti prava i socijalne problematike
www.migrace.com,
tel: +420 224 224 379,
imejl: poradna@migrace.com
- **InBáze, z.s.** – saveti iz oblasti prava i socijalne problematike
www.inbaze.cz,
tel: (+420) 739 037 353,
imejl: info@inbaze.cz
- **Charita ČR** – pomoć strancima u teškoj situaciji
www.charita.cz (broj telefona za pitanja integracije za strance na mongolskom i vijetnamskom www.charita.cz/infolinka). Charita ČR ima mrežu filijala po celoj Češkoj.
- **Arcidiecézní Charita Praha – Centar Migracije** – saveti iz oblasti prava i socijalne problematike, pružanje kratkotrajnog smeštaja u teškim životnim situacijama
www.praha.charita.cz,
tel: (+420) 224 246 573,
imejl: migrace@praha.charita.cz
- **META, o.p.s.** – saveti iz oblasti obrazovanja za omladinu i odrasle, nostrifikacija diploma
www.meta-ops.cz,
tel: (+420) 222 521 446
imejl: poradenstvi@meta-ops.cz
- **La Strada Česká republika** – pružanje pomoći žrtvama eksploatacije i trgovine ljudima
www.strada.cz, SOS broj: (+420) 222 717 171, Informacije: (+420) 800 077 777,
imejl: pomoc@strada.cz

Imigracioni portal EU – praktične informacije o tome kako se preseliti u EU u svrhu zaposlenja, studiranja ili spajanja porodice, kao i pružanje usluga u okviru poslovnih sporazuma EU. Potom pruža korisne informacije za one koji se već nalaze u EU i žele da saznaju više o svojim pravima ili o preseljenju iz jedne zemlje EU u drugu.

Pre odlaska

1. Moram da imam važeću putnu ispravu, ili ako mi je manje od 15 godina i nemam svoj pasoš, moram da budem upisan u pasoš roditelja. Radi dobijanja dugotrajne vize pasoš ne sme da bude stariji od 10 godina, mora da ima najmanje 2 slobodne stranice i mora da važi najmanje tri meseca duže od vremena važenja dugotrajne vize.
2. O vrsti priloga uz zahtev za vizu ili boravišnu dozvolu saznao sam u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ČR ili na <https://frs.gov.cz/>
3. Imam zdravstveno osiguranje koje je važeće u ČR.
4. U pasošu moram da imam vizu ili moram da dobijem od diplomatsko-konzularnog predstavništva rešenje da mi je odobrena boravišna dozvola.

Nakon dolaska

1. U roku od 3 radna dana od dana dolaska, moram lično da se prijavim Policiji za strance (ako imam vizu), ili u roku od 30 radnih dana od dana dolaska kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova (ako sam podneo zahtev za dugoročni boravak), osim ako je tu obavezu za mene već ispunio pružalac smeštaja.
2. Ako sam podneo zahtev za dugoročni boravak, moram u roku od 30 dana od dana dolaska da odem u kancelariju Ministarstva unutrašnjih poslova radi davanja biometrijskih podataka.
3. Ako sam dao biometrijske podatke, moraću još jednom lično da odem na isto mesto, da preuzmem legitimaciju i da platim odgovarajuću taksu (najkasnije u roku od 60 dana od dana kada sam pružio biometrijske podatke).

Tokom boravka

1. Kancelariji Ministarstva unutrašnjih poslova moram da prijavim promenu prezimena, bračnog stanja, promenu podataka iz pasoša i promenu podataka iz karte boravišne dozvole, uključujući adresu u ČR.

2. Ako želim da ostanem duže od važenja moje boravišne dozvole, moram na vreme da predam zahtev:
 - za produženje dugotrajne vize (90 do 0 dana pre isteka važenja prethodne vize), ili
 - za prvi dugoročni boravak ili za njegovo produžavanje (najranije 120 dana i najkasnije poslednjeg radnog dana pre isticanja dosadašnje vize ili dugoročnog boravka).
3. Tokom celog boravka moram da ostvarujem svrhu za koju mi je viza bila data ili za koju mi je dugoročni boravak bio odobren.

Kontakti:

Diplomatsko-konzularna predstavništva ČR
Ministarstvo inostranih poslova ČR – www.mzv.cz,
imejl: vo@mzv.cz.

Nakon dolaska u ČR:

Ministarstvo unutrašnjih poslova ČR:
Odeljenje za azil i migracionu politiku (OAMP) – **Informativni portal za strance**
<https://frs.gov.cz/kontakty/>

Korisnički centar za pružanje informacija strancima:
tel: (+ 420) 974 801 801,
imejl: pobyty@mvcrcz

KURSEVI ZA ADAPTACIJU I INTEGRACIJU
Dobro došli u Českou Republiku

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

